Poštnina plačana v gotovini

Leto LXII Štev 50. V Ljubljani, v petek 1. marca 1929. Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. Rokopisi se ne vračajo

Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Zgodovinski dogodki pred desetimi leti

Dne 1. marca 1919 se je prvič sestalo v Beogradu začasno narodno predstavništvo

Danes je poteklo 10 let, ko se je v Beogradu sestalo prvič začasno Narodno predstavništvo in so se zbrali zastopniki vseh pokrajin ujedinjene Jugoslavije. Ukaz o sklicanju začasnega narodnega predstavništva je prečital tedanji minister za konstituanto doktor Albert Kramer v slovenskem jeziku, na kar je posl. Gjuro Džamonja iz Bosne predlagal za starostnega predsednika najstarejšega člana Gligorija Jeftanoviča iz Sarajeva. Ta predlog je bil soglasno sprejet, na kar je imel začasni predsednik naslednji nagovor:

»Izredno sem srečen, da sem mogel na pragu svojega groba v svoji starosti doživeti veliki dan narodne svobode in ujedinjenja. Dočakal sem srečni čas prvega narodnega predstavništva v ujedinjenem narodu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Pozdravljam narodne zastopnike, ki jih čaka veliko in težko delo v tej skupščini. Pozdravljam našo slavno vojsko, ki je izvršila glavni del našega osvobojenja in ujedinjenja pod vodstvom dinastije Karagjorgjevićev. Pozdravljam našega sivega vladarja kralja Petra I. in prestolonaslednika regenta Aleksandra.«

Njegov nagovor je narodno predstavništvo sprejelo z burnim odobravanjem. Po raznih formalnostih je bila seja zaključena, na kar so se poslanci udeležili službe božje v pravoslavni cerkvi, v katoliški cerkvi in v džamiji.

Delo prvega narodnega predstavništva se je pričelo v silno težavnih razmerah. Promet med Zemunom in Beogradom je bil mogoč samo s parnikom. Most, ki ga je zgradilo po umiku avstrijske vojske francosko vojaštvo, je odnesla voda. Primanjkovalo je v Beogradu stanovanj in tudi najpotrebnejše hišne oprave. Le s težavo so uredili do določenega roka sejno dvorano, da se je omogočil prvi sestanek. Prostori klubov in raznih pisarn so bili še prazni. V razna mesta na Madžarskem je morala biti odposlana posebna komisija, da je rekvirirala hišno opravo, ki jo je avstro-ogrska vojska razvlekla na vse strani. Delo se je pričelo v najtežavnejših razmerah, toda z vso dobro voljo, ki je obstojala takrat na vseh straneh.

V začasnem narodnem predstavništvu so imeli Slovenci 29 članov, in sicer SLS 15, JDS 9, JSDS pa 5. Začasno narodno predstavništvo je imelo 196 članov, razdeljenih po pokrajinah, po številu prebivalstva in sorazmerno po številčni moči iz vseh političnih skupin in strank, kakor je določil ministrski svet. To narodno predstavništvo je šele 3. septembra prihodnjega leta (1920) sprejelo zakon o volilnem redu za ustavotvorno skupščino. Po tem zakonu, ki je veljal samo za ustavotvorno skupščino, je število poslancev znašalo 419. Na vsakih 30.000 prebivalcev se je volil po en poslanec; volitve so se vršile 28. novembra 1920. Ustavotvorna skupščina se je sestala dne 12. decembra 1920, ter je izglasovala vidovdansko ustavo 28. junija 1921.

Smernice novega državnega proračuna

Vsakemu resornemu proračunu bo priključeno navodilo za delo v poedinih resorih.

— **Beograd,** 1. marca. Kakor izve »Vreme« iz avtentičnega vira, se bliža delo na sestavi proračuna svojemu koncu. Proračun bo v celoti redigiran tekom prihodnjega tedna, na kar bo po odobritvi s strani ministrskega sveta v obliki zakona predložen v podpis kralju skupno s finančnim zakonom. **Kot najvažnejša novost v novem proračunu bo posebno navodilo, ki bo priključeno vsakemu resornemu proračunu in ki bo vsebovalo točne smernice, katerih se mora držati reformni minister v svojem delu. Ta navodila bodo v svoji celoti tvorila delovni program vlade.** Tako bo z novim proračunom normirana tudi osnova celokupnega dela vlade v bodočem proračunskem letu. Ta novost bo brezdvoma rodila zelo povoljne posledice, ker bo vnaprej kolikor toliko točno določene podrobne smernice tako, da tudi eventuelne izpremembe v vodstvu resora ne bodo mogle izpremeniti osnovne politike vlade.

Najaktualnejši socijalni problem

V nedeljo se bo vršila v Zagrebu konferenca o reviziji uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin ter v zvezi s tem o delovnem času.

— **Zagreb,** 1. marca. V nedeljo, 3. t. m. bo otvorjena v Zagrebu konferenca zastopnikov delodajalcev in delojemalcev, ki bo razpravljala o reviziji uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin in obratov ter v zvezi s tem o reviziji uredbe o delovnem času. Konferenca se bo vršila v prostorih Trgovske zbornice. Jutri pride iz Beograda minister socijalne politike dr. Mate Drinković, ki bo osebno otvoril to važno konferenco. V svojem uvodnem nagovoru bo seznanil udeležence z vsem, kar je vlada doslej storila za rešitev tega problema, ki je zelo kompliciran in ki ga ni mogoče rešiti tako, da bi bile zadovoljne vse stranke. Vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin v zvezi z ureditvijo delovnega časa spada med najvažnejše socijalne probleme, uredba, s katero se je skušalo urediti to vprašanje, ni zadovoljila ne delojemalcev ne delodajalcev. Tega vprašanja tudi ne bo mogla rešiti zagrebška konferenca, ki pa ima namen, da na podlagi dosedanjih praktičnih izkušenj pokaže, kako bi se dalo najbolj prikladno urediti to vprašanje v bodoče. Zato se konferenci v Zagrebu pripisuje velika važnost, ker bodo njeni rezultati merodajni pri nadaljnem reševanju tega problema.

Mraz bo trajal do 13. marca

Zadnjim toplejšim dnem bo sledil zopet precej oster mraz. — V Jugoslaviji bomo imeli sneg in dež.

— **Beograd,** 1. marca. Po vesteh, ki jih je dobil tukajšnji observatorij iz raznih krajev, je v celi državi tekom minule noči temperatura znatno padla. Ob 8. zjutraj je bila temperatura povsod pod ničlo. Najnižja temperatura je bila v Sloveniji in Bosni, kjer je dosegla ponekod celo 15 do 20 stopinj pod ničlo. Petrovaradinska vremenska postaja napoveduje, da bo trajal mraz najmanj še teden dni. Ker je radi tajenja snega atmosfera zelo vlažna, bo često padal sneg in dež. Dunajska vremenska postaja pa napoveduje, da bo nastopil zelo oster mraz, ki bo trajal vse do 13. marca.

Mraz z dobrimi posledicami

Ljubljana, 1. marca.

V Sloveniji je davi temperatura padla za nekaj stopinj pod ničlo, nasprotno se je barometer rapidno dvignil. Nastal je mraz, ki ugodno vpliva na promet in stanje rek. Reke in potoki so začeli zopet padati pod normalo. Sava je pri Krškem, kjer je včeraj dosegla normalno stanje, davi padla za 30 cm. **Reke in potoki so oproščeni ledu. Na Gorenjskem od Jesenic do Kranjske gore je včeraj neprestano po malem snežilo.** Dočim je bilo včeraj povsod močno oblačno, se je čez noč zjasnilo in danes je nastopilo sicer mrzlo, a prijetno jasno vreme. Temperatura je davi v Sloveniji varirala med — 3 do —10 C. Najvišjo temperatura je bila davi na Jesenicah (— 3), najnižja pa na Rakeku z — 10 C. Na Notranjskem, zlasti na Blokah, piha močna burja.

Vlaki v Sloveniji vozijo redno z manjšimi zamudami. Pričakovati je, da bodo, če ne nastanejo kake večje neprilike, začeli voziti vsi 12. februarja reducirani potniški vlaki. Zaloge premoga se namreč izpopolnjujejo. Večje zamude so imeli mednarodni ekspresni in brzi vlaki. Vzroki zamudam so izven Slovenije. Tako je snoči beograjski brzovlak prispel s 100-minutno zamudo v Ljubljano. Nočni tržaški brzovlak je imel le 15 minut zamude, dunajski brzovlak pa eno uro. SOE iz Milana je prispel v Ljubljano z 2 in polurno zamudo, a OSE iz Beograda danes s 4-urno. Jutranji brzovlak št. 4 iz Beograda je prispel z 90 minutami zamude.

Kupujte „Zvezdanko“!

Avdijence

— **Beograd,** 1. marca. Dopoldne je bil v avdijenci na dvoru finančni minister dr. Švrljuga, pomočnik notranj. ministra Žika Lazić in minister pravde dr. Srskić, ki je pri tej priliki predložil kralju v podpis več zakonov.

Ukinjenje obsednega stanja v Bolgariji

— **Sofija,** 1. marca. Ministrski svet je na svoji sinočnji seji sklenil ukinitev obsednega stanja v obmejnem pasu, t. j. v petriškem in custendulskem okrožju. Z današnjim dnem prenehajo poslovati vojaške oblasti in prede vsa uprava v roke civilnih upravnih oblasti. Ukinitev obsednega stanja je v zvezi s pogajanji, ki se vrše glede ureditve obmejnega prometa v Pirotu.

Premestitve srezkih poglavarjev

— **Beograd,** 1. marca. Kralj je podpisal ukaz o premestitvi večjega števila srezkih poglavarjev. Premestitve se nanašajo predvsem na Srbijo in na Hrvatsko. V Sloveniji zaenkrat ne bo nobenih izprememb.

Avantura armenske milijonarke v Beogradu

Beograd, 1. marca. Veliko senzacijo vzbuja v beograjski družbi nenavadna avantura neke Avirme Avojan, žene armenskega trgovca Avojana. Pred štirimi dnevi je pobegnila od svojega moža z osmošolcem beograjske realke Slobodanom P., sinom vpokojenega polkovnika. Odnesla je svojemu možu 4 milijone dinarjev, deloma v gotovini, deloma v vrednostnih papirjih. Kam sta izginila, ni znano. Zatrjuje pa se, da je ubegla žena včeraj obvestila svojega moža, da se skriva še vedno v Beogradu ter da bi se hotela vrniti k njemu. Mož pa noče o tem ničesar slišati in pravi, da bo morala ubegla žena skusiti vse posledice svojega nepremišljenega dejanja. Seznanil se je ž njo o priliki nekega pokolja v Armeniji, ko ji je rešil življenje. Žena je še mlada in ima komaj 22 let. Z Avojanom se je poročila pred dvema letoma. Živela sta ves čas v Beogradu, kjer je imel Avojan veletrgovino in se je bavil s prekupčevanjem raznega blaga.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.8215, Berlin 13.5075—13.5375 (13.5225), Bruselj 7.9155, Budimpešta 9.9348, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.996—8.026 (8.011), London 276.54, Newyork 56.76—56.96 (56.86), Pariz 221.57—223.57 (222.57), Praga 168.37 do 169.711 (168.77), Milan 297.25—299.25 (298.25).

Efekti: Celjska 158 den., Ljubljanska Kred. 125 den., Prašteđiona 930 den., Kreditni 175 den., Vevče 120 den., Ruše 260 do 280, Stavbna 50 den., Šešir 105 den.

ZAGREBŠKA BORZA.

Devize: Dunaj 801.10, Berlin 13.5225, Budimpešta 9.9348, Bruselj 7.9155, London 276.54, Milan 298.25, Praga 168.77, Curih 1095.9.

Efekti: Vojna škoda 428.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.125, Dunaj 73.10, Budimpešta 90.60, Berlin 123.44, Praga 15.40, Milan 27.225, Pariz 20.31, London 25.23625.

Težka nesreča pri poroki Slovenca v Detroitu

O polnoči se je udrl strop in svatje so padli v pritličje. Pet gostov je bilo težko, 15 pa lahko poškodovanih.

Detroit je eno največjih ameriških industrijskih mest, kajti v njem je sedež ameriške avtomobilske industrije. Mesto se širi z neverjetno naglico. Pred leti še neznatno mestece, je zdaj radi važne zemljepisne lege sedež ameriške veleindustrije in šteje že nad milijon prebivalcev. V Detroitu prebiva tudi mnogo Slovencev. Kakor drugod, so tudi tu Slovenci organizirani v raznih društvih in tudi pri njih je družabno življenje zelo razvito. Pretekli mesec se je pa v Detroitu pripetila težka nesreča, pri kateri so bili najbolj prizadeti Slovenci.

Dne 9. februarja se je poročil v Detroitu Janez Adamič z gdč. Gertrudo Travnikarjevo. Nevestini roditelji žive izven mesta blizu farm, kjer imajo svoj dom. Zato se je tudi poroka vršila v starem farmarskem poslopju. Stavba je imela dvoje nadstropij; v prvem so bile mize za goste, v drugem pa plesna dvorana.

Na poroko so Travnikarjevi povabili okoli 200 gostov, večinoma Slovencev. Med povabljenci je bilo tudi okoli 50 otrok. Zabava je potekala zelo animirano, goste so bili židane volje. Toda nesreča ne počiva nikoli. Okli polnoči je odšel del svatov v zgornjo dvorano, da nevesti po starem običaju snamejo venec z glave. Nevesta je stopila sredi dvorane, toda ko so ji hoteli sneti venec, je votlo zahrešalo, pod se je udrl in vsi gostje so padli v pritličje na ostale goste. Istočasno so se potrgale tudi električne žice in vsa hiša je bila hipoma v temi. To je splošno paniko še povečalo. Začuli so se obupni klici na pomoč ter bolestno stokanje ranjenih gostov.

O nesreči je bila takoj obveščena rešilna postaja, ki je naglo pričela z reševalno akcijo. Izpod ruševin, polomljenih miz in stolov so potegnili ranjence in jih naložili v ambulanco. Vsi so bili prepeljani v bolnico. Pri nesreči je bilo težko poškodovanih pet gostov. Najtežje je bil ranjen Alojzij Podobnikar, ki si je zlomil sedem reber, dobil pa je tudi težke poškodbe na glavi in po rokah. Nevestina teta Travnikar si je zlomila več reber in poškodovala na glavi. Marija Kasun si je zlomila levo nogo ter zadobila težke poškodbe po životu. Američan Fred Deall si je zlomil več reber, Katarina Plankarjeva levo nogo. Emil Kass se je pobil na nogah in po obrazu, Marija Persoglia je morala v bolnico radi težke hrbtenične poškodbe in istotako tudi Deallova žena Elsie. Nevestina sestrična Ivanka Travnikar si je poškodovala pri padcu obe nogi, Genovefa Rivardova si je zlomila levo nogo. Carolina Smithova iz Clevelanda se je poškodovala na nogah, Josip Travnikar si je prerezal žile na desni roki, Agneza Culičeva si je zmečkala nos. Poškodovani in ranjeni so bili tudi Marija Ropova, Roza Vihtelič-eva, Franc Poznič, Ana Cankarjeva, zaročenca Smith in Fran Gaber.

Res sreča v nesreči je bila, da stavba ni visoka in da so gostje padli samo par metrov globoko. Sicer bi katastrofa zahtevala človeške žrtve. Lastnika dvorane je policija zaprla, ker ni imel dovoljenja za plesišče.

Stavbna katastrofa v Atenah

Porušila se je največja atenska kavarna in pokopala pod seboj nad sto ljudi. — Doslej so potegnili izpod ruševin 20 mrtvih in 30 težko ranjenih.

— **Atene,** 1. marca. **Tukaj se je pripetila včeraj katastrofalna nesreča, ki je zahtevala po dosedanjih ugotovitvah nad 100 človeških žrtev. Zvečer okrog 8. se je iz doslej še nepojasnjenega vzroka porušila prva in najlepša atenska kavarna »Panhelenion«.**

Kavarna, ki jo je posečala najodličnejša družba, je bila v tem času, kakor običajno, nabito polna. **V trenutku, ko je začela svirati godba, se je nenadoma porušil strop, ki se je z oglušujočim ropotom sesul na nič hudega sluteče goste. Takoj nato sta se podrli še dve stranski steni. Gostje, ki so bili v bližini oken in vrat, so se še mogli rešiti, nad 100 ljudi pa je bilo pokopanih pod ruševinami. Pri plinski napeljavi se je pojavil takoj nato ogenj, ki pa so ga kmalu pogasili na ta način, da so zaprli glavni plinovod.**

Vest o katastrofi se je bliskovito razširila po mestu in od vseh strani so drveli ljudje proti kraju nesreče. Gasilci so skupno s policijo in vojaštvom takoj pričeli z reševalno akcijo. Po enournem naporu so potegnili izpod ruševin prve žrtve. Izpod razvalin je bilo še danes slišati stokanje ranjencev, ki se niso mogli ganiti. Reševalna akcija je napredovala zelo počasi, ker so morali gasilci postopati skrajno previdno, da ne bi povzročili nadaljnega rušenja ali še bolj ranili pod razvalinami pokopanih poškodovancev.

Popolnoči so potegnili izpod ruševin vsega 20 mrtvih in 30 ranjenih. Ranjencem so vojaški zdravniki na licu mesta nudili prvo pomoč, nakar so jih prepeljali v bolnico. **Vsi ranjenci imajo težke notranje poškodbe in večinoma polomljene noge in roke. Med ranjenci je mnogo višjih uradnikov in oficirjev, ki so se v tem času običajno zbirali v kavarni. Domneva se, da je pod razvalinami najmanj še 50 ranjencev. Pogrešajo zlasti vse uslužbence in lastnika kavarne.**

Kako je prišlo do te katastrofe, še ni pojasnjeno. Kavarna je bila nameščena v novem, moderno zgrajenem poslopju. Strokovnjaki sodijo, da je bilo **poslopje bržkone poškodovano o priliki zadnjih potresov, ne da bi se bilo to na zunaj opazilo.** Sedaj se je bržkone sesedel temelj, zaradi česar se je poslopje porušilo.

Začenja se doba samomorilne epidemije

Samomor bančnega uradnika Dekleve. — V Rožni dolini se je obesil ključavničarski vajenec Glavnik

Ljubljana, 1. marca.

Z bližajočo se pomladjo, ko prihaja v nov tir vse čustveno življenje, zlasti pri mladini, nastopi zopet doba samomorov. Ta doba dezertacij iz življenske bitke traja v naših krajih, kakor kažejo statistike zadnjih let in večletna izkustva, od februarja do maja. V tem razdobju zavlada pravcata samomorilna epidemija, ki tudi našim v splošnem duševno zdravim ljudem ne prizanaša. Ljubljana je sicer v pogledu samomorilne statistike zdravo mesto, toda sedaj v dobi bližajočega se prebujenja narave, se poveča tudi v Ljubljani število samomorov. Baš tekoči teden je bil zopet v znamenju samomorov v Ljubljani.

Jedva smo te dni poročali o tragični smrti podravnatelja Kreditnega zavoda g. Rudolfa Sarka, je že včeraj v Rožni dolini očividno v hipni duševni zmedenosti izvršil samomor fantiček v starosti 15 let, a danes je prispelo telefonsko poročilo, da se je v inozemstvu ustrelil Ljubljančan L. Dekleva bivši bančni uradnik. Kakor izvemo, je Dekleva poneveril v Ljubljani večjo vsoto denarja in pobegnil v inozemstvo. Denar je zapravil. Ljubljanska policija ga je iskala že delj časa. Podrobnosti o samomoru nijso znane.

Včeraj popoldne se je v Rožni dolini obesil na žebelj, ki ga je zabil v vrata, 15-letni ključavničarski vajenec Maks Glavnik. Fant je prišel okoli 14 domov z dela. Spotoma ga je še srečala njegova mati in mu naročila, naj naseka drv. Fant je obljubil, nakar sta se z materjo poslovila. Ko se je okoli 17.50 vrnil Maksov oče domov, je našel sina obešenega. Bil je v spodnjih hlačah, oblečeno je imel samo kratko žensko krilo, kar dokazuje, da se je siromaku zmešalo in da je dejanje izvršil v duševni zmedenosti. Oče je takoj poklical sosede na pomoč, prerezali so vrv in skušali dečka obuditi. Bilo pa je prepozno in zaman je bil tudi trud zdravnika dr. Jemca, ki je bil pozvan na pomoč. Fant je bil že mrtev.

Na takozvanih Grabljah pri Fužinah so včeraj potegnili iz Ljubljanice neznanega utopljenca v starosti 40 do 50 let. Pri njem so našli bel žepni robec z modrimi rižami in monogramom P. V. V telovniku je imel poleg srebrne ure listek z napisom: Mohar, Leben, Bojane 444. Dne 5. januarja 1929. **Kdo je neznani samomorilec še ni znano.**

Dolinarjev Mojzes, stopajoč s Sinaja

Razgovor s kiparjem, ki je olepšal vse nove zgradbe v Ljubljani

Ljubljana, 1. marca.

Lojze Dolinar je eden naših najbolj izrazitih kiparjev. Rojen l. 1894. v Ljubljani je študiral na Dunaju in v Monakovem v letih 1908—1913. Eden njegovih prvih kiparskih izdelkov tik pred vojno je bil Matija Gubec. Kipar je bil že v dogovoru, da se postavi spomenik Gubcu v Ljubljani, ko mu je dal dr. Skubel od policijskega ravnateljstva vedeti, naj opusti to namero. Ker je postajal politični položaj vedno bolj napet, je zakopal Dolinar Gubčev torzo, visok skoro 3 metre, skrivaj v zemljo zadaj za Jakopičevim paviljonom in ohranil le roki in glavo.

Med svetovno vojno je bil Dolinar 20 mesecev pri vojakih. Poslan v Judenburg v šolo enoletnih prostovoljcev, od koder so

pošiljali enoletnike že v teku 2 mesecev na fronto, je Dolinar storil vse, da ga ne bi doletela ista usoda kakor njegove vrstnike. Posrečilo se mu je dobiti visoke pokrovitelje, nakar je napravil spomenik padlim vojakom, ki stoji na ljubljanskem pokopališču, in precej kiparskih portretov: feldmaršala Borojevića, mestnega poveljnika polkovnika Weinbergerja in še več drugih oficirjev.

Izmed Dolinarjevih večjih dekorativnih del so najbolj znana: 2 velika reliefa na palači Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, 7 velikih figur na palači Delavske zbornice, Sv. Jurij na palači Pokojninskega zavoda, 6 velikih nanešenih reliefov na palači Ljubljanski dvor, 2 veliki portalni figuri na mestni palači na Ahacljevi cesti, Krekov spomenik pri Sv. Križu, 10 reliefov v nadnaravni velikosti na palači Jadranskopodunavske banke v Beogradu, 1 okrasek »fris«, dolg 27 metrov v sejni dvorani istega poslopja ter 2 veliki figuri za naš novi parlament.

Pred kratkim je razstavil Dolinar na mednarodni razstavi v Parizu Mojzesa, svoje najnovejše in obenem tudi najzrelejše delo. Dosegel je neverjeten uspeh. Revija »La vie du beau et du vrai«, izhajajoča v Parizu, je poročala: »V kiparskem oddelku Salon d' Automne je najpomembnejše delo razstave Mojzes Lojzeta Dolinarja. To veličastno delo vzbuja tem večjo pozornost, ker je naravnost divotno, tako po slogu, kakor po izdelavi. In pretekla so že leta, ko ni bilo pod kupolo v Grand Palais veličastnejšega in popolnejšega kipa. Prav do Rodina moramo seči, da naletimo na podoben uspeh. Zasluži ga v vseh pogledih za svoj čudovito razgibani kip. Mojzes, stopajoč s Sinaja, z božjimi ukazi, ima dvignjeno desnico, z levico pa kaže proti zemlji in izroča dobsedno zakone od zgoraj. V njegovem zadržanju vidimo izvoljenega posrednika, posvečenega in navdahnjenega nosilca zaveze.

Dolinar je prišel v Francijo iskat potrdila za svoj velik talent in Pariz mu ne skopari niti z vzpodbudo niti s pohvalo. S svojim krepkim in gibčnim značajem in oblikovanjem spominja Dolinar zelo na Michelangela, pa je drugačen, ker je zelo samonikel in je znal ohraniti značaj, ki je lasten njegovemu osebnemu in narodnemu temperamentu.«

O Dolinarjevem Mojzesu so poročale še naslednje revije in časopisi: La revue Moderne, L' Art vivant, Le Journal, Corespondance artistique, L' Echo de Pariz, L' Action Francaise in Revue Francaise. Vsa poročila so si edina v sodbi, da se je Dolinar uvrstil z Mojzesom med najpomembnejše sodobne kiparje in da je Mojzes »silno delo po skulpturalni plastiki, v katerem se za nas zapadnjake tudi zanimivo uveljavlja umetnikov narod.«

Ko sem včeraj stopil v Dolinarjev paviljon zadaj za licejem, je bil marljiv kakor vedno že zopet pri delu.

— S čim se ukvarjaš? sem ga vprašal.

— Z osnutki za spomenike. Te dni tudi pričnem pripravljati svoja dela za razstave v inozemstvu. Mnogo mi je do tega, da obdržim svoje zveze s svetom. Razstava v Parizu, kjer sem razstavil zgolj Mojzesa, mi je zelo koristila. Maja meseca razstavim to delo v »Steklein palači« v Monakovem.

— Kakšno je tvoje mnenje o slovenskih kiparjih?

— Če bi bili dani materijalni pogoji, ker je vsako večje kiparsko delo združeno z velikimi stroški, potem bi se lahko marsikdo razvil v idealnega kiparja. O kiparjih Zajcu, bratih Kraljih in Tinetu Kosu — drugih kiparjev itak nimamo — bi prav rad kakšno povedal, v razmerah pa, v katerih živimo, je bolje, da se opusti vsaka kritika.

— Kateri kipar ti je za vzgled?

— Odgovor na to vprašanje bi si lahko krivo tolmačil. Toda če pomislim, da lebde vsem umetnikom ideali pred očmi, mislim, da lahko odgovorim. Najbolj cenim Meštrovića, ki je nedvomno najjačji kipar na svetu. Zanimivo je, da je kot kipar koristil Jugoslaviji za časa prevrata več kot vsa naša zunanja diplomacija, o čemer sem se imel priliko prepričati v Newyorku.

— Ali te mika v svet?

— Zelo, neprestano! Vleče me nazaj v Ameriko. Newyork je po mojem mnenju središče vsega sveta, kjer bi se lahko v polni meri uveljavljal. Ko sem l. 1922 dospel v Ameriko in stopil na newyorška tla, sem spoznal, da je Newyork mesto mojih sanj. Sklenil sem, da se ne vrnem več nazaj. Usoda je pa hotela drugače, ker sem zbolel in sem moral odpotovati nazaj v domovino. —k.

Ureditev pokojnin in staroupokojenci

Spomenica državnih upokojencev vladi za pravično ureditev pokojnin.

Državni vpokojenci so poslali vladi v Beogradu naslednjo spomenico:

Kr. ministrski svet!

Društva državnih vpokojencev se že od l. 1923 naprej bore za pravico, katero krši zdaj veljavni čl. 239 uradniškega zakona z dne 31 julija 1923. Dobro premišljeni načrt tega člena, kakor ga je odobrilo Nj. Vel. kralj, se ni glasil tako, ampak je bil vsem vpokojencem enako pravičen.

Ta člen načrta je določal:

»Z onimi, ki so bili vpokojeni pred objavo tega zakona, se bo postopalo tako-le:

1. Oni, ki so bili vpokojeni pred 1. avgustom l. 1914 in ki so bili vpokojeni po najmanj 20. letih efektivne službe, ali ki so v času objave tega zakona izpolnili največ 60. leto starosti, se bodo prevedli na pokojninske prejemke po tem zakonu brez revizije po letih službe in po položajih, na katerih so bili vpokojeni.

2. Oni, ki so bili vpokojeni po 1. avgustu l. 1914 ali ki so v času vpokojitve imeli manj kot 20 let efektivne službe ali ki so bili v času objave tega zakona stari manj kot 60 let, se imajo podvreči reviziji v pogledu njihove sposobnosti za službo.«

Ta člen 239. načrta nadalje obširneje določa, kako se ima vršiti revizija upokojencev: Delazmožni se morajo vrniti v službo, drugim pa se odmeri penzija po novem zakonu.

Toda en dan pred koncem debate in izglasovanjem v plenumu predložila se je bistvena izprememba tega člena, katero je večina Narodne skupščine sprejela; s to izpremembo se je čl. 239 zgoraj navedenega načrta nadomestil in sprejel v zakon z besedilom: »Prej to je pred 31. julijem 1923 — vpokojeni uslužbenci ostanejo še nadalje z istimi pokojninami in draginjskimi dokladami.«

S tem se je ustanovilo dvoje vrst vpokojencev: Staro- in novovpokojenci.

Novi uradniški zakon z dne 31. julija 1923 je imel predvsem namen, da zboljša gmotno stanje aktivnim in vpokojenim uslužbencem, ker so se dotedanji prejemki izkazali kot nezadostni. In danes je že, kakor znano, v toku novelizacija tega novega uradniškega zakona, ker se je vsestransko ugotovilo, da tudi v smislu zakona povišani prejemki po sedanjih razmerah ne zadoščajo več nujnim potrebam aktivnih in vpokojenih uslužbencev.

Ker pa so prejemki starovpokojencev za ⅓ do ⅕ nižji od prejemkov novovpokojencev, je pač jasno, da so *absolutno nezadostni.*

Imamo dvoje vrst starovpokojencev: Prvič take uslužbence, katere je naša država prevzela ob prevratu v aktivno službo in jih potem vpokojila pred zakonom z dne 31. julija 1923. S prevzetjem teh uslužbencev v aktivno službo nastalo je jasno službeno razmerje, s katerim je nastopila za državno upravo dolžnost, le te uslužbence življenja zmožno oskrbeti, sicer bi jih naj bila odklonila.

Druga vrsta starovpokojencev so tisti, katere je že avstro-ogrska vlada vpokojila in jih torej naša država kot vpokojence prevzela. Le tem je po rimskem paktu državna uprava dolžna dalati penzije v valorizirani avstrijski predvojni kroni, kar bi znašalo več, nego dobivajo novovpokojenci naše države.

Zdaj veljavno razlikovanje staro- in novovpokojencev ni vzdržljivo. En primer: Po novem zakonu l. 1924 vpokojeni bivši sodni sluga ima okroglo 1100 Din zakonite mesečne penzije, njegov višji sodni svetnik — po okroglo 400 Din. Takšnih še drastičnejših primerov je mnogo.

Ob ureditvi prejemkov starovpokojencev se ne sme prezreti, da imajo tudi starovpokojenci mnogo zaslug za ujedinjenje Jugoslavije; kajti ako ti starejši možje ne bi že desetletja nevstrašeno spodbudno delovali med narodom, za mlajši narod ne bi bilo mesta, svetovna vojska ne bi bila našla za Jugoslavijo pripravljenega in vnetega naroda.

Kakor se je že opetovano naglašalo v tu- in inozemskih listih, je izmed vseh nasledstvenih držav naša najslabše ravnala s starovpokojenci. Je torej tudi častna dolžnost drž. uprave, da se ta očitek odpravi.

Glede vojaških vpokojencev je ministrski svet meseca julija 1928 že pristal, da se vse mirovine izenačijo po novem zakonu. Ni povoda, zakaj se to ne bi zgodilo tudi glede civilnih vpokojencev.

Da bi se odpravila ta očividna krivica, so starovpokojenci lično in po svojih udruženjih mnogokrat prosili vsa merodajna mesta — ministrstva in narodne poslance — da bi se naj vzpostavilo pravično načrtovo besedilo čl. 239. v zakon. Bilo je zaman.

Pripravlja se na vladi popolna preureditev uradn. vprašanja. Važno in pravično je, da se ob tej preosnovi čuje tudi glas tako krivično zapostavljenih starovpokojencev. Starovpokojenci nimajo manjših potreb od novovpokojencev, temveč še večje, ker so stari in bolehni; je tudi še več takih, ki imajo nepreskrbljene otroke. Ker ne morejo več delati, kako naj si pomagajo? Starovpokojenci tičijo radi tega v dolgovih; marsikateri so šli, kakor poročajo časopisi, radi bede prostovoljno v smrt. To so krivične, naravnost obupne razmere.

Srečnejšim tovarišem novovpokojencem se pravkar izplačujejo znane razlike, katerih jim starovpokojenci gotovo ne zavidamo. Toda bridko je da smo izključeni iz vsakega poboljška, ker smo slučajno bili kratko pred uradn. zakonom vpokojeni.

Ministrski svet je prevzel po plemenitih intencijah Nj Vel. kralja nalogo, da odstrani vse nedostatke v državni upravi ter napravi red in pravico povsod.

S polnim zaupanjem se obračamo torej na kraljevo vlado in prosimo:

Ministrski svet blagovoli odpraviti razlikovanje med staro- in novovpokojenci. Izvrši naj se revizija vpokojencev. Kdor je delazmožen, naj se vrne v aktivno službo; ostali pa naj dobe penzijo po službenih letih in činih.

Besedo imajo naši čitatelji

Uboga „Zvezda"

Dolgo je visel »črn« oblak nad njo in sedaj bo začelo, kakor je videti, treskati. Že delj časa se namreč govori in piše o nekaki olepšavi, oziroma prenovitvi Zvezde, toda o načrtu ni znanega natančneje nič drugega, kakor da se bo obrezavalo, obsekavalo, podžagavalo in izkopavalo in predvčerajšnjim se je pričelo s tem. To vse seveda samo v svrho olepšanja Ljubljane in pa, da bosta imela Kongresni trg in Zvezda enotno lice. Da se bo ta cilj dosegel, si niti od daleč ne upamo dvomiti, ker delalo se bo po načrtih priznanega mojstra.

Toda nas je lepo število, ki se vprašujemo, kakšni so neki ti načrti, ki še niso dovršeni? Ali bo Zvezda v vročih poletnih dneh še tako senčno šetališče in odpočivališče mnogih, kakor je bila doslej? Bojimo se, da bo tako »nobel«, da nas bo stražnik zapisal, če bomo hodili v oguljeni obleki skozi njo. Zdi se nam namreč, da je stranski namen te pomladitve Zvezde ta, da se prepode iz nje trume penzijonistov, brezposelnih in drugih takih »elementov«, ki se zadržujejo tu v lepih dneh in ki seveda ne slišijo v sredino Ljubljane in v tako neposredno bližino lepega Kongresnega trga. No, pa nič zato, si bomo pa iskali hladnih šetališč in odpočivališč na Rožniku in Golovcu, ker v Tivoliju jih je tudi vedno manj in bo menda tudi v par letih vse pa »angleško« pristriženo in obžagano.

Toda na koncu bi si vseeno dovolili skromno vprašanje: Drugje bi bili veseli, ako bi imeli tako košata dreseva in tako senčnata šetališča sredi mesta, pri nas se jih pa skuša čim bolj na »bubi« prirezati in »pomladiti«. Zakaj se kar raje vse ne poruje in zasadi po ped visoka drevesca, da bo za nekaj časa mir z obrezovanjem? Ali je pravilno, da se to dela — pa naj si bo po načrtih še takega mojstra — če pa je to proti volji velike večine prebivalstva? In kaj pravijo drugi mojstri na to, saj imamo menda še kakega?

Več sentimentalnih.

Človek - zverina

Človek upa, dokler živi. Upanje na boljšo bodočnost, lajša trpljenje v sedanjosti. To upanje spremlja človeka do smrti. Marsikdo se zaveda, da je upanje strah pred zavestjo prazne in brezupne bodočnosti, strah, pogledati resnici v obraz. Toda vendar — kdo ve, kako in kaj še bo? Iskrica upanja tli še vedno v srcu človeka Upanje živi skoro podzavedno, pomaga prenašati gorje, odstraniti ovire in večkrat doseči cilj, ki se zdi spočetka nedosegljiv. Vzemi človeku upanje, vzameš mu življenje. Odkrij človku brezupno ali celo strašno bodočnost, zadel si ga huje, kakor da bi ga ubil na mestu!

V to stanje je postavljen človek-zločinec, čigar smrtna obsodba je potrjena in pomiloščenje zavrnjeno. Duševne muke takega človeka so hujše od vsake torture Kolikor bolj se bliža dan izvršitve smrtne kazni, toliko bolj se oklepa življenja in toliko bolj se zaveda, da zanj ni rešitve, nobenega upanja več. Z grozo gleda v oči neizprosni, goli in strašni resnici. V celici čaka dneve in tedne, umira vsako minuto, da ponovno oživi in se zaveda, da ni več upanja. Za vsako svojo žrtev umira tisočere smrti. Njegove žrtve so padale sredi nad, on pa je obsojen najprej na obup in potem šele na smrt. Ta dvojna kazen, prva groznejša od druge, zagrinja plašč pozabljivosti nad grozodejstvi zločinca Kljub vsem zločinom, ki jih je zagrešil, mu ne moremo odreči sočutja. Grešil je, trpi. Izmozgan in unižen nastopi zadnjo pot.

Tu pa se pojavi *človek-zverina!* Kakor je poprej z naslado čital o grodejstvih zločinca, ne da bi obžaloval njegove žrtve, tako uživa sedaj v njegovih zadnjih smrtnih mukah. Ne vodi ga v bližino vislic neizprosno sovraštvo ali zadoščenje, da se uniči zloba — vodi ga le želja, naslajati se nad nesrečo bližnjega. Hoče videti kri in trpljenje, zadostiti svojemu zverinskemu poželjenju gledati muko, njemu drugače popolnoma indiferentnega nesrečnika.

Ta človek-zverina je vpil: Križaj ga! On je zahteval v rimskih amfiteatrih smrt premaganega gladiatorja in kriči še danes: Kolji, mori, ubijaj, obešaj! Hočem videti kri! Kri!

Ta bestija je pri vseh razpravah o umorih in pobojih, da se naslaja nad tujo muko. Gleda sprevode, šteje vence in pogrebce ter z uživanjem govori o — krasnem pogrebu. Če že sam ne more deliti nesreče, uživa naj tam, kjer se pojavlja nepozvana.

Če rabite rablje, iščite jih med gledalci na morišču Kdor ima le količkaj srca, ga tam ni, ako ga tja ne kliče dolžnost.

Javnosti naj bi bil strogo prepovedan dostop k izvršitvi smrtne kazni. Dovolj je, da se izvršitev objavi. Naj vsakdo ve, kaj ga čaka, če bo hodil po isti poti. Dovolj je, da se zaveda, da ga čaka tedaj neizprosna smrtna kazen, težke in še večje muke pred smrtjo — dnevi *brez nade!*

Ni res, da vživa obešanje strašilno na prisotne, kajti *tam gleda in uživa* — razen onih, ki morajo biti prisotni po svoji dolžnosti ali poklicu — *le človek-zverina!*

R. D.

— **Da ne bo nesporazuma.** V svobodni tribuni smo priobčili v torek članek, v katerem pisec med drugim omenja, da je posnel po časopisih, da je nekdo v Florjanski ulici odnesel 15 porcij siromakom namenjenega čaja v gostilno, kjer so ga potem prodajali gostom. Pisec dotičnega članka se je pač pošteno zmotil, kajti kdor pozna naše gostilničarje, bo pač vedel, da je kaj takega pri njih nemogoče. Morda je imel v mislih vinotoč v Florjanski ulici, pa še to ni verjetno. Baje je nekdo res nosil čaj v bližnjo hišo, kjer ga je pa delil siromakom in jim s stem storil samo uslugo, da ni bilo treba samim hoditi ponj. — Toliko v pojasnilo, da ne bo kdo mislil, da so v Ljubljani gostilničarji, ki bi bili zmožni storiti kaj takega. — Uredništvo.

— **Dobrodelna akcija za škofov avtomobil.** V »Slovencu« sem včeraj čital poziv na slovensko javnost, naj zbira prispevke za avtomobil, ki ga rabi škof dr. Gnidovec v Prizremu. Njegova škofija je silno razsežna, gospod morajo hoditi po divjih albanskih gorah, slabih potih in gorskih stezah peš, pa bi se radi vozili z avtomobilom in zato naj jim ga pobožna slovenska javnost čim prej kupi. Radoveden sem, kakšen bo moral biti avtomobil, da se bodo gospod škof lahko vozili po divjih albanskih gorah in gorskih stezah. Še bolj sem pa radoveden, kaj bi dejal Kristus o svojem namestniku, ki rabi za apostolsko gorečnost — avtomobil. Kristus je dejal o svojih učencih: Po njihovih delih jih boste spoznali Oni pa pravijo: Poslušajte nas, toda ne glejte nas! To dvoje bi lahko naložili v škofov avtomobil in odpeljali v divje albanske gore, da bi skale strmele nad spakedranim krščanstvom. — Veren kristjan, ki bi tudi rad imel avtomobil, da bi se peljal v nebesa.

Zadostna kvalifikacija

— Oba se torej potegujeta za mesto blagajnika?

— Da, toda upam, da sprejmete raje mene nego tegale gospoda.

— Ali imate boljšo kvalifikacijo?

—Seveda, merim samo 150 cm. Izvolite torej pomisliti, kako kratke noge imam.

Beležnica

Koledar.

Danes: Petek, 1. marca 192[illegible] [illegible] Ignac, pravoslavni: 19. februarja Makarije.

Današnje prireditve.

Drama: zaprto.

Opera: »Beg iz seraja« B.

Kino Matica: »Rdeči vihar«.

Kino Ideal: »Pat in Patachon kot zastonjkarja«.

Predavanja: Drevi ob 20. predava v Kazini univerzitetni profesor dr. Zarnik iz Zagreba o današnjem stanju Darvinove teorije.

Dežurne lekarne.

Danes: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Sp. Šiška.

Seja glavnega odbora Kmetijske družbe za Slovenijo

se je vršila dne 21. februarja t. l. Predsedoval je predsednik g. Ivo Sancin. Iz njegovega poročila je bilo posneti, da je družba poslala pozdravno in udanostno brzojavko na dvorni maršalat o priliki izdanja kraljevega manifesta. Brzojavno je tudi pozdravila kmetijskega ministra dr. Frangeža, ki je kot strokovnjak zasedel to važno mesto. Predsednik je tudi osebno posredoval v kmetijskem ministrstvu, kakor je bilo že javljeno v časopisju, o raznih važnih gospodarskih vprašanjih, n. pr.: glede izpremembe carinskega zakona je izročil spomenico, posredoval je zaradi ukinjenja uvozne carine na modro galico, glede dobave živinske soli itd. Udeležil se je tudi odborove seje »Srpskega Poljoprivrednega Društva«, na kateri je bil razgovor tudi o pripravah za »Zvezo vseh kmetijskih družb in društev v državi«. Glavni odbor je izvolil posebni odsek, ki bo proučil pravila in predlagal primerne izpremembe. — Dalje je poročal ravnatelj g. inž. Lah, da je družba poslala na pristojna mesta resolucije, ki so bile sklenjene na občnem zboru družbe, n. pr. prošnjo za izpremebo načrta zakona o zaščiti kmetij, dalje spomenico o izpremembi carinskega zakona, predlog za olajšanje določil pri izvozu perutnine in divjačine, vložila prošnjo za carine prost uvoz modre galice ter za priskrbo živinske soli, predložila oblastnim odborom številne prošnje podružnic in zbirala material za izpremembo taksnega zakona. Kmetijska družba je pristopila kot članica k »Oblastni zadrugi za kmetijski kredit v Zagrebu«. V zadnji dobi so društveni strokovnjaki marljivo predavali pri številnih podružnicah. Na splošno željo članstva se je uvedla tudi akcija za nabavo semenskega krompirja. Družba bo prevzela tudi organizacijo poučnega potovanja kmetovalcev na kmetijsko razstavo v Monakovo, ki bo od 4. do 9. junija t. l. Sklenilo se je tudi, da se družba obrne na razna ministrstva za načrte kmetijskih zakonov, ki se pripravljajo, da jih prouči in stavi primerne predloge. Sledilo je poročilo o blagovnem prometu in obravnavanje obračuna za l. 1928. Glavni odbor je izrekel predsedstvu in uradništvu za vestno vodstvo in delovanje v minulem letu zahvalo in priznanje. Na to je glavni odbor potrdil izpremenjeni pravilnik perutninskega odseka, ki se je sedaj obnovil. Glavni odbor je sprejel nove ude ter potrdil ustanovitev novih podružnic v Orehovici pri Št. Jerneju, v Grižah pri Žalcu in v Zabukovju pri Sevnici. Uredila so se tudi nekatera personalna vprašanja. — Pri nadaljnji obravnavi je odbor sklenil, vložiti protest proti visoki odmeri rentnega davka, ponovno zaprositi za trikratno polovično vožnjo po železnici za ude, kakor jo imajo ostala društva, priporočati na merodajnih mestih, da se vodstvo kmetijskih agend pri okrajnih blagajnah poveri okrajnim kmetijskim strokovnjakom, ki jih je zopet postaviti na svoja mesta po deželi. Rešila so se še različna strokovna vprašanja, ki imajo namen izboljšati gospodarsko stanje našega kmetijstva.

Prosveta

»Vdova Rošlinka« v soboto 2. t. m. ob devetih zvečer. Posetnike te izredno zabavne in humorne izvirne veseloigre opozarjamo, da bo pri predstavi v soboto ob devetih zvečer izgnal romarja Balantača g. Bratina, Manco ga. Mira Nelatova, Tončko gna. Vida Juvanova, Jernejca g. Potokar. Predstava je po znižanih cenah.

Dramski repertoar v soboto in nedeljo. Opozarjamo na mladinsko predstavo v soboto, 2. t. m popoldne ob štirih. Igra se »Krojaček junaček« ob izredno znižanih cenah od 15 Din navzdol. Sodeluje operni orkester in balet. Zvečer ob devetih »Vdova Rošlinka«. V nedeljo 3. t. m. ob treh popoldne zabavna veseloigra »Danes bomo tiči«, zvečer ob 20. pa istega avtorja komedija »Utopljenca«. Pri obeh nedeljskih predstavah pojejo kuplete ga. Rakarjeva in Medvedova ter gg. Levar, Rogoz in Kralj. Pri obeh predstavah sodeluje vojaška godba.

G. I. Levar kreira Georga Dantona pri slov. vprizoritvi. Uloga, katero so igrali slovitci igralci Bonn, Wegener, Kortner zahteva vsega napora in igralske sile Avtor dela ni našemu občinstvu tuj — pozna ga že iz »Vojčeka«, ki se je igral z g. Rogozom tekom dveh sezon z velikim uspehom. Režija je v rokah g. prof. Šesta. Prevod je oskrbel g. C. Debevec.

O violinskem virtuozu Jaroslavu Kocijanu, ki koncertira v ponedeljek, dne 4. marca t. l., piše Berlinerzeitung am Mittag, da stoji Jaroslav Kocian v prvi vrsti največjih violinskih virtuozov. Pravi, da je njegov ton, katerega izvablja svojemu instrumentu tako nepopisno velik in globok, da se vsakemu utisne v nepozabljiv spomin. Njegov koncert se vrši v ponedeljek, dne 25. t. m. v veliki dvorani hotela Union. Vstopnice v Matični knjigarni.

Pomagaj si sam.

— Zakaj pa ta fantiček tako strašno kriči?

— Roditelji slabo slišijo.

Dnevne vesti.

— **Prvi kongres slovanskih filologov v Pragi.** Te dni se je vršila v Pragi ustanovna seja odbora, kateremu so poverjene priprave za prvi kongres slovanskih filologov v Pragi. Za predsednika pripravljalnega odbora je bil izvoljen vseučiliški profesor Murko, za podpredsednika vseučiliški profesor Polivka, za tajnika vseučiliški profesor Horak, za blagajnika pa vseučiliški profesor Weingart. Sprejet je bil tudi predlog, da bo kongres razdeljen v tri sekcije, — jezikoslovjno, literano-zodovinsko in metodično-dadaktično. Sekcije bodo ustanovljene v kratkem in se takoj lote dela, da pripravijo vse potrebno za kongres. Zanimanje za kongres je zelo veliko, o čemur pričajo številne prijave iz vseh slovanskih držav in tudi iz drugih držav, kjer se zanimajo za slovanske jezike. Jugoslsovenska akademija v Zagrebu pošlje na kongres več strokovnjakov. Poleg udeležencev iz slovanskih držav so se prijavili tudi slavisti iz Amerike, Anglije, Danske, Francije, Finske, Italije, Litve, Nemčije, Avstrije, Grčije in Švedske.

— **Vpokojitve v železniški službi.** Vpokojeni so železniški uradniki Rudolf Stupnišek pri direkciji državnih železnic v Beogradu, Franjo Čizmek in Ivan Lovrenčak pri direkciji državnih železnic v Zagrebu, Emanuel Zelinka, Andrej Ahčin, Josip Lučovnik, Friderik Bračič in Alojzij Palik pri direkciji državnih železnic v Ljubljan.

— **Zastopnik zunanjega ministra.** Minister pošte in brzojava in zastopnik zunanjega ministra dr. Kumanudi je odpotoval na zasedanje Društva narodov v Ženevo. Nadomestoval ga bo trgovinski minister dr. Mažuranič.

— **Nov list v Ljubljani.** Včeraj je izšla prva številka »Slavije«, lista za lepšo bodočnost naših ljudi doma in na tujem. Izdajatelj in urednik je g. Fran de Cecco. List izhaja koncem vsakega meseca in stane letno v Jugoslaviji 36 Din. Člani društva »Slavija« dobivajo list brezplačno. V uvodnem članku je rečeno, da je namen lista buditi narodno zavest, narodni ponos in sploh vse tiste plemenite nagibe, ki človeka dvigajo, osrečujejo in vodijo v lepšo bodočnost.

— **Osnutek zakona o pospeševanju turizma.** Trgovinsko ministrstvo je izdelalo osnutek zakona o pospeševanju turizma v naši državi. To je prvi poskus sistematizacije vseh pravilnikov in naredb, s katerimi so skušale naše oblasti doslej urediti to vprašanje.

— **Coty gradi tovarno v Zagrebu?** Znani pariški tovarnar parfuma Coty namerava baje zgraditi tovarno, ki bi zalagala z njegovimi izdelki Jugoslavijo in druge balkanske države.

— **Iz učiteljske službe.** Premeščen je iz Turna v Karlovec učitelj Stanko Klobučar. Napredovala sta učitelja Vilibald Cerar pri Sv. Miklavžu in Anton Ermenc v Ljubnem ter učiteljica Amalija Gugurina v Mariboru.

— **Otvoritev zračnega prometa med Zagrebom in Beogradom.** Danes se je pričel zopet redni zračni promet med Zagrebom in Beogradom. Družba je naročila tri nove aeroplane in vrše se pogajanja, da dobi Zagreb zračno zvezo z Dunajem in Prago. Upati je, da bodo pogajanja kmalu zaključena in da dobi naša država prvo redno zračno zvezo z inozemstvom. Zračni promet med Zagrebom in Beogradom bi se moral otvoriti že 15. februarja, kar pa ni bilo mogoče radi hude zime. Oba aerodroma sta še pod debelo sneženo odejo. Po nove avijone so odpotovali v Pariz naši znani piloti Striževski, Nikitin in Jarošenko. V Zagreb prilete jutri ali v nedeljo. Mednarodne zračne zveze z Zagrebom bodo urejene na bazi reprocitete tako, da bodo dva dni vzdrževali promet z Dunajem naši, dva dni pa avijoni nemške Lufthanse. Pod enakimi pogoji bodo vzdrževali zračni promet z našo državo tudi češkoslovaški aeroplani.

— **Za mrtve proglašeni.** Deželno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve sledeči pogrešanci: Alojzij Kopač, posestnikov sin v Mednem, Jožef Mencin, posestnikov sin v Rožniku, Anton Prebil, posestnikov sin na Brezovici, Franjo Bizjak, posestnik v Veščah, Franc Lovše, posestnikov sin v Zgor. Kašlju, Alojzij Prebil, posestnikov sin na Brezovnici, Janez Berg, posestnikov sin v Dreserjih, Franc Andlovec, mizarski pomočnik v Ljubljani, Franc in Peter Perko, posestnikova sinova v Zmincu, Jože Okorn, posestnikov sin v Rožniku, Boštjan Miš, posestnikov sin na Gorjušah, Andrej Šenk, posestnik v Predosljah, Ignacij Dovč, posestnikov sin v Tomačevem, Franc Lukan, posestnikov sin v Zasipu, Janez Jerin, zasebni uradnik v Ljubljani, Matej Ješe, posestnikov sin v Prašah in Josip Močilar iz Št. Jurja pri Grosupljem. Okrožno sodišče v Novem mestu je uvedlo postopanje, da se proglase za mrtve: Peter Gešel, posestnikov sin v Dobličah, Josip Ženko iz Lahinje, Jože Medic, posestnik v Meniški vasi, Ignacij Granovec iz Poniker, Janez Pavlin, posestnik v Dolžu, Anton Kostrevc, posestnik v Vel. Brusnicah in Martin Arh, posestnikov sin v Drnovem.

— **Dražba lova.** Dražba lovske pravice občine Mirne, ki bi se morala vršiti 16. marca, se prekliče.

— **Nalezljive bolezni v ljubljanski in mariborski oblasti.** Od 8. do 14. februarja je bilo v ljubljanski oblasti 33 slučajev davice, 4 tifuznih bolezni, 33 škrlatinke, 178 ošpic, 13 šena, 3047 hripe in 1 dremavice. V mariborski oblasti je bilo v istem času 220 slučajev hripe, 12 vnetja priušesne slinavke, 7 tifuznih bolezni, 46 škrlatinke, 513 ošpic, 8 davice in 7 šena.

— **Pojasnilo.** V sredo smo poročali, da je razveljavljen ukaz o odlikovanju vpokojenega oblastnega šolskega nadzornika v Ljubljani g. F. Gabrška. «Službene Novine», po katerih smo posneli to vest, so pa pozabile omeniti, da je bil g. Gabršček z redom sv. Save IV. stopnje odlikovan že l. 1927 in da so ga torej letos pomotoma ponovno počastili z istim odlikovanjem. Zato je moral biti ukaz o ponovnem odlikovanju razveljavljen. Toliko v pojasnilo, da ne bo kdo mislil, da so g. Gabršku odlikovanje vzeli. Nasprotno, odlikovali so ga dvakrat, samo z istim redom, kar pa nikakor ne gre.

— **Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti.** 25. februarja je bilo v mariborski oblasti 12 slučajev svinjske rdečice, 2 svinjske kuge, 1 mehurčastega izpuščaja goved in 1 stekline.

— **Razpust društev.** »Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb za sodni okraj ptujski« in »Društvo za varstvo in skrb otrok za mesto Ptuj« sta razpuščeni, ker že več let ne delujeta.

— **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« št. 21. z dne 28. februarja objavlja zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonih o občinah, zakon o virementiranju proračunskih kreditov v zvezi z reorganizacijo finančne stroke in službe, uredbo o polaganju prisege občinskih uprav, občinskih uslužbencev in služiteljev kakor tudi komisarjev oblastnih samouprav in oblastnih uradnikov, uredbo notranjega ministra o posesti in nošenju orožja ter pravilnik za izvrševanje člena 147. fin. zakona za leto 1928/29, s katerim se ustanavlja pri predsedništvu viš. dež. sodišča v Ljubljani fond za pokrivanje stroškov kazenskega postopanja.

— **Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani** gostuje v soboto 2. marca v Sokolskem domu v Novem mestu z velezabavno salonsko Wildejevo komedijo **«Bunbury»**, ki se je uprizorila doslej z najlepšim uspehom na domačem odru in na gostovanju v Sokolskem domu v Škofjiloki, ter vedno napolnila dvorano. — Zato pričakujemo, da se bodo tudi Novomeščani odzvali povabilu požrtvovalnega in vztrajno delavnega šentjakobskega ansambla in se polnoštevilno udeležili predstave. — Predprodaja vstopnic v trgovini g. Koširja v Novem mestu. Začetek igre ob 8.15 zvečer.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno jasno in mrzlo vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države več ali manj oblačno. Snežilo je v Ljubljani, v Mariboru in Sarajevu, v Splitu je pa deževalo. Maksimalna temperatura je znašala, v Splitu 10, v Mariboru in Skoplju 5, v Ljubljani 0.7, v Zagrebu —2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 772 mm, temperatura je znašala —7.5 stopinj C.

- VALČKOV VEČER -

DNE 2. MARCA 1929 NA TABORU za stare in mlade

— **Poljska splošna razstava v Poznanju** se otvori 16. maja in bo trajala do 30. septembra 1929. Razstava bo nudila pogled celokupnega gospodarskega položaja Poljske, njene industrije, trgovine, umetnosti itd. Dotok posetnikov bo brez dvoma velik, ker bo razstavo obiskal vsak, kdor se zanima za delo, ki ga je izvršil poljski narod v desetih letih obstoja poljske republike.

— **Nezgoda opernega pevca.** Naš operni pevec Nikola Zec je, kakor znano, član dunajske opere, ki je zadnje čase uspešno gostovala v Skandinaviji. Pevci se niso vračali skupno, temveč so se razdelili na skupine; nekateri so potovali nazaj v domovino celo sami. Med temi je bil tudi Nikola Zec, ki je pa imel smolo, da je parnik na katerem se je vozil, obtičal na morju v ledu. 27 ur je bil parnik odrezan od sveta, dokler mu ni prihitel na pomoč ledolomilec in ga rešil iz ledenih mas ter ga pripeljal srečno v Kopenhagen.

— **Žena okradla moža in pobegnila z ljubčkom.** Iz Beograda poročajo, da je Akob Savojan, glavni komisar za eksploatacijo petrolejskih vrelcev v naši državi in zastopnik neke angleške družbe, prijavil policiji, da mu je žena v noči od 17. na 18. tm. pobegnila z nekim mladeničem ter mu odnesla vse dagocenosti v vrednosti okoli 4 milijone Din. Komisar je zvedel, da se žena sedaj nahaja z ljubčkom v Skoplju, od koder skuša pobegniti preko meje v Turčijo. V Skoplju živi pod imenom Reina Pavlović. Nezvesta žena je vzela seboj tudi svoja dva sinčka v starosti 1 in 9 let. Beograjska policija begunko že zasleduje.

— **Pretep dveh okultistov v Osijeku.** Predsinočnjim je v Osijeku priredil svoj večer znani okultist Tarhan bey. Istega dne je prispel v Osijek domači okultist Sretan Obradović, ki nastopa pod imenom Reta in je tudi Ljubljančanom znan. Reta je pisal osiješki policiji, da je Tarhan bey slepar in ga policija takoj zapre. Policija je o tem obvestila Tarhan beya, ki je pa izjavil, da se Rete ne boji. Naj le pride k predstavi, je rekel Tarhan bey, bom že ž njim obračunal. Tarhan bey je pokazal vse eksperimente, ki so glavne točke Retijevega sporeda in je nato povedal in pokazal, da so samo triki. Reta je sedel v dvorani in se je razjezil ter začel zmerjati svojega tekmeca, češ, da je slepar. Naposled sta se okulista še dejansko spopadla. Stražnik je moral Reto s silo odstraniti iz dvorane. Občinstvo se je zavzelo za Tarhan beyja in je Reto izžvižgalo.

— **Velika tatvina v vlaku.** Včeraj je neznan tat izvršil večjo tatvino denarja v vlaku iz Karlovca v Zagreb. Stojan Lončar, trgovec iz Stjepuškega, je sedel v Karlovcu v vlak in se odpeljal v Zagreb. V kupeju je bilo mnogo potnikov, ker vozita na tej progi sedaj samo dva vlaka. Ko je trgovec izstopil v Zagrebu, je na svojo žalost opazil, da mu je iz žepa izginila denarnica, v kateri je bilo 26 tisoč Din. Trgovec je tatvino prijavil policiji.

— **V smrt zaradi nesrečne ljubezni.** Včeraj se je v Kočarski ulici v Zagrebu odigrala ljubavna tragedija, ki je zahtevala življenje nesrečnega dekleta. V tej ulici stanuje strojni ključavničar Nikola L., ki je že dolgo ljubil neko Štefico L. je stanovala pri straših na Pantovačku. Dekle je opazilo, da jo Nikola zadnje čase zanemarja. Včeraj se je Štefica napotila k fantu in ga vprašala, zakaj jo zanemarja. Nikola je dekletu priznal, da je ne ljubi več. To je dekleta tako potrlo, da je vzela iz žepa steklenico ocetne kisline ter izpila strup. Onesvestila se je in v bolnici kmalu umrla.

— **Sava obkolila 5 hiš s 27 prebivalci.** Uradu za regulacijo Save in vojaštvu, ki je ledene mase razstreljevalo z dinamitom, se je posrečilo odstraniti nevarnost, ki je pretila, ko so ledene mase zajezile mostove. Nevarnost poplave zaradi nagromadenja ledenih mas pa še vedno obstoja v dolenjem toku Save. Pri Jakuševcu so se ustavile ledene plošče in so znatno dvignile nivo reke. V krogih je Sava celo prestopila bregove in se izlila z ledenimi plošami ter obkolila 5 hiš, v katerih prebiva 27 ljudi. Ledene plošče in voda so hiše in prebivalce popolnoma odrezala od sveta. Mestno poglavarstvo je poslalo delavce na pomoč.

— **Brat zaklal brata.** Iz Poče poročajo, da so našli mrtvega v vasi Handžići Halila Čengiža. Bil je zaklan z ostrim nožem. Strašnega zločina je bil osumljen njegov brat Smajlo, ki je po zločinu izginil iz vasi. Orožniki so ga pa kmalu izsledili ter ga aretirali na poti iz Goradže v Ustiprače. Izročili so ga sodišču v Poči.

— **Kako je poročal «Berliner Tagblatt» o Prpičevi justifikaciji.** Mnogi inozemski časopisi so poročali o justifikaciji članov «kola gorskih tičev», toda skoro vsa poročila so bila potvorjena in pretirana. Rekord v pretiranju in izmišljanju je pa dosegel berlinski «Berliner Tagblatt», ki je eden najresnejših in najuglednejših nemških časopisov. Dopisnik tega lista je iz Zagreba poročal o justifikaciji pod velikim naslovom: «Die Schreckenscenen bei einer vierfachen Hinrichtung». dobesedno tole: Ko je krvnik obesil tri prve obsojence, so mu živci odpovedali. Nato je obsojenec (Prpić) sam vzel vrv in si jo zadrgnil okoli vratu, ter poznal mehanizem (!) ki mu je izpodnesel pručko pod nogami. Med tem je prišlo do izgredov. Občinstvo je napadlo policijo in je hotelo obsojenca osvoboditi. Policiji se je posrečilo vzdržati mir. Aretiranih je bilo več razgrajačev.

— **Brezposelni naredili iz pošte javno ogrevalnico.** Včeraj je neki uradnik telefoniral zagrebški policiji, da je v veži glavne pošte skupina brezposelnih, ki je naredila iz glavne pošte pravcato ogrevalnico. Nenadni mraz je brezposelne in potepuhe presenetil, da niso vedeli, kaj početi. Mesto je že odstranilo javne ogrevalnice in peči na cestah, zato se jim je zdela za ogrevalnico najpripravnejša glavna pošta. Brezposelni, med katerimi je največ takih, ki so prostovolno brez posla, so posedli po klopeh in ko so se ogreli, so se začeli pogovarjati o novem mrazu. Pogovarjali so se vedno glasneje, tudi sporekli so se ter začeli kričati, da so motili uradnike v uradovanju. Zato so poklicali policijo in jo prosili, naj potepuhe odstrani s pošte. Detektivi so brezposelne res aretirali in jih odvedli na policijsko direkcijo, da ugotove njih indentiteto, ker ni izključeno, da je med njim tudi kak sumljivec, ki ima na vesti težke grehe.

— **Živčno bolnim in otožnim nudi mila naravna »Franz Josefova« voda dobro prebavo, jasno glavo in miruo spanje. Po izkušnjah znamenitih zdravnikov za živčne bolezni je uporaba »Franz Josefove« grenčice pri težkih obolenjih možganov in hrbtnega mozga najtoplejše priporočati. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.** 1-L

Iz Ljubljane

—lj **Zaprisega ljubljanskega župana.** Pred dnevi so župan, podžupan in vsi občinski odborniki prejeli ukaz o imenovanju. V ponedeljek 4. t. m. ob 5. popoldne se bo vršila v sejni dvorani mestnega magistrata seja občinskega sveta. Veliki župan dr. Vodopivec bo na tej seji zaprisegel župana dr. Puca, podžupana inž. Serneca in ostale občinske odbornike.

—lj **Umrljivost v Ljubljani.** V januarju in februarju je umrlo v Ljubljani 280 ljudi. V času od 25. do 28. februarja so umrli: Marija Kapša, zasebnica, 69 let, Zaloška cesta 11, Karol Hamann, trgovec in posestnik, 83 let, Mestni trg 8, Fran Puppis, zavarovalni uradnik v pokoju, 54 let, Knezova ulica 39, Marija Drnovšek, žena inštalaterja, 41 let, Kladezna ulica 18. V bolnici so v tem času umrli: Vilma Šeruga, posestnikova žena, 40 let, Verščica pri Muraki Soboti, Vera Gorenc, železničarjeva hči 1 mesec, Lipičeva ulica, Marija Japelj, mestna uboga, 66 let, Črna vas in Marija Vrhovnik, kuharica, 48 let, Mekinje pri Kamniku.

—lj **Učinkovitost mraza.** Kako učinkuje mraz, najbolje kaže palača Delavske zbornice. Pri tej palači so strešni žlebovi vzidani v betonski zid. V žlebovih se je pomalem zbirala ob toplih dnevih voda, ki je čez noč zamrznila. Tako se je v žlebovih napravil led, ki jih je začel raznašati. Pritisk je bil tako močan, da so po nekaterih krajih popokali betonski zidovi.

—lj **Dvorska knjižnica** (Boštnikov trg) nudi cenjenim obiskovalcem najlepša dela slovenske, srbohrvatske in nemške književnosti. — Nov imenik na razpolago!

—lj **Ruski odbor v Ljubljani** priredi v soboto 2. marca ob 20. v oficirskem domu (Vojašnica vojvode Mišića) predavanje g. dr. N. Preobraženskega o A. S. Gribojedovu ob priliki 100letnice njegove smrti. Po predavanju koncert in ples.

—lj **Šentjakobski gledališki oder v Ljubljani** opozarja p. n. občinstvo ki si še ni ogledalo velezabavne burke **«Svetnik»**, da se slednja na splošno izraženo željo v domači zasedbi ponovi v nedeljo 3. maja ob 8. zvečer. Že petkrat povsem razprodana dvorana dovolj jasno priča o privlačnosti nevadene igre, ki obdrži občinstvo dve uri v veselem razpoloženju ter povzroči salve smeha.. — Ne zamudite torej slednjič ugodne prilike in posetite predstavo. Nikomur ne bode žal. Vstopnice se dobe v predprodaji v trgovini g. M. Karničnika na Starem trgu oziroma na večer predstave pri gledališki blagajni od pol 8. ure zvečer naprej.

—lj **Društvo «Soča»** opozarja člane in prijatelje na sobotno predavanje 2. t. m. o Visoki Tatri z 80 prekrasnimi skioptičnimi slikami. Predava planinski pisatelj dr. J. C. Oblak. Vstop vsem prost. 160-n

Družabni plesni večer, na katerem se vrši »Plesni turnir za prvenstvo Slovenije 1929«, bo jutri, v soboto v »Kazini«.

—lj **Prva ljubljanska parna izdelovalnica slaščic, medic, keksov itd. T. Novotny** je pričela poslovati v svojih novih prostorih, ki so najmoderneje urejeni, na Masarykovi cesti (Friškovic).

—lj **Prva plesna tekma seniorjev — gospodov preko 35. let** — za naslov. **«Valčkov kralj 1929»** se vrši jutri poleg **«Turnirja za prvenstvo Slovenije»** na **«družabnem večeru»** v veliki dvorani **«Kazine»**. Vabljeni vsi ljubitelji družabnega plesa. Studenti-nje znižano članarino. Godba: kompletni Negodé-Jazz. 405

—lj **Opozarjamo na razprodajo** celoletne zaloge klobukov in čepic radi opustitve trgovine pod lastno ceno. Nezamudite ugodne prilike. — Blaž Jesenko, Ljubljana Stari trg 11. 159-n

—lj **Gremij trgovcev v Ljubljani** opozarja gg. člane, da so uradne ure pri glavni carinarnici počenši s 1. marcem od 8. do 12. in od 3. do 6. ure popoldne, v sobotah od 7. do 1. ure popoldne. Ob praznikih, ki jih dolača čl. 27-b naredbe o odpiranju in zapiranju pa samo dopoldne od 8. do 12. ure. — Načelstvo.

Iz Celja

—c **Gostovanje Mariborčanov v Mestnem gledališču.** Gostovanje mariborskega Narodnega gledališča, ki bi se moralo vršiti že pred 14 dnevi in je bilo radi pomanjkanja kurjave preloženo, se vrši v nedeljo 10. marca in sicer se bo igrala popoldne ob 16. opereta «Jesenski manever», zvečer ob 20. pa opereta «Bajadera». Na razpolago je predvsem še veliko ložnih sedežev.

—c **Uradni dan Zbornice za TOI.** V torek 5. marca od 8. do 12. ure bo uradoval referent Zbornice za TOI iz Ljubljane v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. na Savinjskem nabrežju, na kar se opozarjajo gospodarski krogi v Celju in celiski bližnji ter najlni okolici.

—c **Darujte stare obleke in perilo za naše bedne brate!** V petek 1. in v soboto 2. marca bodo pobirali člani Sokolskega društva v Celju od hiše do hiše stare obleke in perilo za naše bedne brate v Hercegovini. Naj nikdo ne odslovi nabiralcev, temveč naj vsakdo daruje, kar lahko pogreša!

—c **Materijalni uspeh plesnega turnirja.** Plesni turnir za prvenstvo mariborske oblasti, ki se je vršil v soboto v celjskem Narodnem domu, je prinesel 7000 Din čistega dobička, ki je namenjen v celoti najbednejšim v mestu Celju, ki so bili najtežje prizadeti po letošnji ostri zimi.

—c **Izgubljeno in najdeno.** Posestnik Ivan Kopitar z Lave je izgubil v mestu svojo srebrno uro z zlato verižico, vredno 800 Din. Stražnik Špacapan je našel v Prešernovi ulici zdravniški termometer in Penkala nalivno pero.

—c **Vlom v skladišče.** Pred dnevi je bilo neko noč vlomljeno v skladišče tukajšnje prevozne tvrdke Pelle in je bilo ukradenih 3 vreč moke, vrednih 2250 Din. Tudi iz raznih košar je bilo pokradenih več stvar. Tatvine je bil takoj osumljeni rudar Anton C., ki je bil še isti dan aretiran v mestnem parku. C. je bil že večkrat predkaznovan radi podobnih čednih dejanj in ga zasleduje potom beograjskega Policijskega glasnika mariborsko okrožno sodišče radi zločina tatvine. C. vsako krivdo zanika.

Kako so izgnali Trockega

Sredi januarja je dobil Trocki povelje, naj se pripravi na pot. V treh dneh je moral zapustiti Almo Ato, ker je bil izgnan iz sovjetske Rusije. Zadnje tri dni se ni smel ganiti z doma. Čez tri dni so ga pozno zvečer skrivaj odpeljali. Na kolodvoru je stal vlak, v katerem je bil salonski vagon za Trockega in njegovo rodbino. V drugih vagonih so bili detektivi in orožniki. Vlak je krenil proti Moskvi. Med vožnjo so Trockemu sporočili, da ga odpeljejo v Turčijo, ker ga nobena druga država noče sprejeti. Trocki se je temu energično upiral, češ, da noče v Turčijo. Na njegove grožnje in prošnje so vlak sredi gozda, oddaljenega 300 km od Moskve, ustavili in tu je stal celih 13 dni. Ta čas so se brzojavno pogajali z Moskvo. Toda vlada se ni dala pregovoriti in rezultat pogajanj je bil samo ta, da je bilo dovoljeno drugemu sinu Trockega in snahi, ki živita v Moskvi, spremljati Trockega do Odese. S Trockim sta se peljala tudi njegov starejši sin in žena. Oba so pa skrivaj odvedli iz stanovanja, da bi ne vedela, kam ju vodijo.

12. februarja zvečer je prispel Trocki v Carigrad, kamor so ga pripeljali skrivaj. Izkazalo se je, da se sovjetska vlada sploh ni pogajala s Turčijo glede Trockega. Šele ko je bil v Carigradu, mu je sovjetska vlada izposlovala dovoljenje, da sme ostati v Turčiji.

Trgovski pomočnik – milijonar

V London se je vrnil te dni Ernest French, ki je bil prvotno trgovski pomočnik, pozneje pisar pri nekem odvetniku, zdaj je pa milijonar. Poklic mu ni ugajal in zato se je preselil v Avstralijo, kjer je iskal zlato. Godilo se mu je slabo in ko se je po vojni raznesla vest, da so našli na Novi Guineji ležišče zlata, se je preselil tja.

French se je dogovoril z avstralskim kapitanom Nealom, ki se je bil baš vrnil s flandrskega bojišča. Vedela sta, da bo naval na Novo Guinejo zelo velik, če so res odkrili ležišča zlata. Zato sta sklenila prispeti v dotične kraje prej, predno navale množice iskalcev zlata. Ker so se pa hoteli požuriti tudi drugi, jih nista mogla prehiteti drugače nego po bližnjici. In tako sta se odločila za fantastični načrt. Sklenila sta namreč napotiti se naravnost skozi pragozd. Najela sta 40 nosačev in se napotila ob reki Ruma skozi pragozd. Pot ju je vodila po krajih, kamor še nikoli ni stopila noga civiliziranega človeka. Prispela sta tudi do ljudožrcev, kjer se je uveljavila Frencheva vzgoja angleškega trgovskega pomočnika. Mož je bil zelo prijazen in postrežljiv napram divjakom in tako niso delali ovir njegovi karavani. Če pa ni mogel ukrotiti divjakov French s svojo postrežljivostjo, je nastopil kapitan Neal s pištolami.

Čez šest mesecev sta prispela French in Neal v obljubljeno deželo. Hitro sta zasedla večji kompleks zemljišča in French je našel nekega dne kos kremena, v katerem je bilo zlato. Prijatelja sta najela še 4 zlatokope in v globini 75 m so naleteli na zlato žilo. French je odkril največje ležišče zlata na južni poluti naše zemlje. Zato ni čuda, da se je vrnil v London s polnim kovčegom zlata in da je zdaj milijonar.

Od palme pa vse do gospodinjine mize sploh ne pride v dotik s človeško roko prirodni produkt Ceres mast za jelo

Čista je sirovina, čiste so tovarne, čisto je izdelovanje in torej tudi popolnoma čista neprecenljiva Ceres mast za jelo.

Ceres mast za jelo je zajamčeno čista kokosova mast, nadvse okusna, lahko prebavljiva, v največji meri izdatna in neomejeno stanovitna.

Ceres mast za jelo

Szekula Jenö: 29

Suženj in Rimljanka

Roman.

Ozrl sem se. Moje oči so se srečale z njenimi krasnimi, temnimi očmi. In znova me je presenetilo, da je tako čudovito podobna moji ženi.

Stopil sem nekaj korakov naprej, kolikor so mi pač dopuščale vezi na nogah.

— To pot ti prizanašam, — je dejala prijazno. — Odpuščam ti kazen, ker sem se prepričala, da nisi hudoben, marveč samo neumen. Morda nimaš vseh koleščkov na pravem mestu. Morda so te obsedli hudobni duhovi, da si videl v meni svojo ženo.

Sužnji so se smejali, jaz sem pa sramežljivo povešal oči.

— Toda v naši hiši ne moreš več ostati. To boš menda tudi sam vedel. Takega norca ne moremo imeti pri hiši.

Molčal sem.

— Pošljem te na polje, kjer boš pomagal delati. Pri Campori imam malo posestvo. Tam boš delal na polju. Solnce in svež zrak ti bosta morda izbila iz glave te neumnosti.

Mlada gospa je bila izredno dobre volje. Ozrla se je name, rekoč:

— Si me razumel?

— Da.

Hotel sem skočiti k nji, da bi ji hvaležno poljubil roko, pa se je prestrašeno umaknila.

Drugi dan sem že romal v Camporo. Izročili so me oskrbniku, odpuščenemu sužnju Demiphu. Campora leži blizu sedanjega Tetenye.

XI.

Lek proti blaznosti.

Pot je nas vodila skozi keltske vasi. Na kraju, kjer je zdaj budinsko predmestje Vizivaroš, so se razprostirali pašniki, na katerih so se pasle velike črede bivolov. Kjer je zdaj Taban, je stala takrat primitivna staroveška vas. Bajte so bile iz ilovice in so spominjale na kolibe Etruskov. Debeli hlodi so bili zabiti v zemljo in oviti z bičevjem. Primitivni vrtovi, na katerih so gojili pšenico in ječmen, so bili ograjeni z visokim plotom. Izza plota je skočil lepo rejen oven — tu živi človek skupaj z živino.

Ljudje sami so zelo čudni. Ženske in moški hodijo nagi, samo kratke predpasnike imajo. Lase imajo dolge in kot okraske nosijo v njih školjke. Starka sedi pred bajto in meša z leseno žlico kašo v lončeni posodi. Kraj nje stoji mož skuštranih las. V ušesih ima ogromne uhane. Njegova polt je temna, skoro rdeča, kakor pri prebivalcih Ognjene zemlje. Morda je tako umazana ali pa pobarvana.

Pravijo, da to ljudstva nima stalnega bivališča, marveč se seli iz kraja v kraj. Kar na lepem podero svoje bajte in odneso les s seboj, da si zgrade nova bivališča ob vznožju drugih gora, kjer je boljša voda in čistejši zrak. Selijo se vedno s svojimi čredami.

Tu ljudje nimajo okrašene žgane posode, kakršno izdelujejo v Aquincu. Posodo na nogah si gneto sami iz gline in tudi primitivno domače orodje izdelujejo iz lesa ali medenine sami.

To je košček praveka v neposredni bližini civiliziranega sveta, kakor kaka papuanska naselbina blizu modernega avstralskega velemesta. Sam ne vem, je-li to pleme sorodno Eraviskom, ki prebivajo v Aquincu. Po civilizaciji ločijo obe plemeni tisočletja.

Prebivalci Aquinca so civilizirani. Obvladajo dobro latinščino in tudi grščino. Izdelujejo krasno posodo in dragoceno konjsko opremo, ki jo občudujejo celo Rimljani. Sploh imajo lepo razvito obrt in umetnost. Tukajšnje ljudstvo se pa razlikuje od živali samo s tem, da zna zažigati ogenj, da je iz posod in da za silo govori. Čudil sem se primitivnosti praprebivalcev sedanjega Budina.

Pot v Camporo je nas vodila mimo mnogih naselbin. Na koncu ene je bila nasajena na visokem drogu velika buča z izrezanimi očmi. Namesto ust je imela nataknjeno oluplјeno peso, kakor bi z rdečim jezikom strašila svet. Na buči je bil velik klobuk, na ramenih v obliki navzkriž položenih deščic je pa visela pestra ruta.

— To bo menda strašilo, s katerim odganjajo vrane, — sem dejal svojemu spremljevalcu.

— Ne. To je malik. K njemu hodijo barbari molit.

Šele tedaj sem opazil, da leže pod bučo ožgane glinaste plošče, na njih pa pepel in preperele kosti. Morda doprinašajo temu smešnemu maliku celo žrtve. In spomnil sem se moderne dobe, v kateri se ljudje klanjajo puhloglavcem.

Prispeli smo na breg Dunava.

Še vedno sem iskal sledove Budimpešte, toda daleč naokrog sem videl samo grmovje. Globoko sem vzdihnil in solze so mi stopile v oči.

— Ti plačeš? — me je vprašal tovariš.

— Ne. Nekaj mi je padlo v oči, — sem odgovoril v zadregi.

Ob bregu je bilo nekaj primitivnih ribiških čolnov, izdolbenih iz bukovih hlodov in znotraj ožganih.

Pobočnik generala Vrangla zastrupljen

Bivši pobočnik generala Vrangla dr. Cimbalov, ki je služil kot sekundarij v bolnici v Kutni gori na Češkoslovaškem, je bil zastrupljen. — Zastrupil ga je najbrž agent boljševiške črezvičajke.

V okrajni bolnici v Kutni gori na Češkoslovaškem je bil sekundarij bivši pobočnik generala Vrangla ruski major dr. Konstantin Cimbalov. Rojen je bil 27. maja 1887 v donski oblasti, kjer je v Rostovu promoviral za doktorja medicine. Kot ruski plemič je služil v carski armadi in po boljševiški revoluciji je postal pobočnik generala Vrangla. Ko so prišli boljševiki v Rusiji na krmilo, je bil Cimbalov ujet in obsojen na smrt. Med potjo na morišče se mu je pa z drugimi obsojenci posrečilo premagati sovjetske rablje in pobegniti. Zatekel se je na Češkoslovaško, kjer je v Pragi l. 1926 nostrificiral svojo diplomo in postal zdravnik. Bil je sprejet kot sekundarij v okrajno bolnico v Kutni gori, kjer je bil med kolegi, bolniki in bolniškim osobjem zelo priljubljen.

V četrtek 21. t. m. je bolniški sluga Špulir sporočil Cimbalovu in njegovemu stanovskemu tovarišu dr. Janu Koranu, da je jima prinesel obed in da ga je pustil v njuni sobi. Oba zdravnika sta šla k obedu šele po končanem delu. Komaj sta pa zavžila obed, je postalo obema slabo. Toda za trenutno slabost se nista zmenila in drug drugemu sta pomagala, da jima je kmalu odleglo. V soboto 23. februarja je pa nastala kriza. Dr. Cimbalov je začutil zjutraj v trebuhu silne bolečine in kmalu je umrl. Tudi dr. Koral se je boril s smrtjo in njegovo stanje je še sedaj zelo kritično.

Takoj je bila odrejena obdukcija Cimbalovega trupla in zdravniki so ugotovili, da je bil bivši pobočnik generala Vrangla zastrupljen z arzenikom in še z nekim drugim neznanim strupom. Njegovo drobovje so poslali v kemični zavod v Prago, da se točno ugotovi, kakšnemu strupu je dr. Cimbalov podlegel. Gre torej za zastrupljenje in češkoslovaške oblasti domnevajo, da je dr. Cimbalova zastrupil atentator, ki ga je poslala ruska črezvičajka. Njegova naloga je bila, na smrt obsojenega dr. Cimbalova usmrtiti na Češkoslovaškem, ker se črezvičajki ni posrečilo izvršiti nad njim smrtne obsodbe v Rusiji. Ker atentator očividno ni vedel, katera jed je namenjena dr Cimbalovu, je namešal strupa v oba obeda in tako je postal Cimbalov kolega dr. Koral po naključju žrtev boljševiške strahovlade.

Da ugotove vzrok nenadne dr. Cimbalove smrti, so odpotovali v Kutno goro prof. dr. Zahradnicki in prof. dr. Jedlička iz Prage ter primarij dr. Trnka iz Nemškega Broda. Sodno preiskavo vodi sodni svetnik Kreiči, ki mu pomaga kutnogorsko orožništvo. Pogreb dr. Cimbalova se je vršil v Kutni gori v torek ob veliki udeležbi občinstva. Pokojnikovo truplo so prepeljali v Prago, kjer je bilo v sredo pokopano na ruskem pokopališču na Olšanih.

Fordov dvojnik umrl

V Londonu je te dni umrl umetnostni fotograf Walter James Edwards, ki je bil znan kot Fordov dvojnik. Edwards je bil namreč na las podoben slovitemu avtomobilskemu kralju in njuna sličnost je bila tako frapantna, da so ju ljudje često zamenjavali. Umrl je v starosti 58 let.

Edwardsovo življenje je bilo zelo pestro. Poznala ga je vsa Amerika, pa tudi v Angliji je bil sloviti Fordov dvojnik doma. Deloma je šlo to na račun njegove frapantne sličnosti s Fordom, poleg tega je bil pa znamenit fotograf. Kot 17 letni deček je bil Edwards ponižen sel, pozneje je pa odkril v sebi fotografske reporterske sposobnosti. V Londonu je ustanovil prvi korespondenčni urad za ilustracije in je dobavljal vsem londonskim listom fotografije važnejših dnevnih dogodkov. Sreča se mu je zlasti nasmehnila leta 1906. Bil je v Barceloni, kjer se je vršila poroka kralja Alfonza. Stal je pred katedralo in čakal s fotografskim aparatom v roki. Ko je voz s kraljevsko dvojico privozil pred cerkev, je množica fotografov pripravila svoje aparate. V tem hipu je eksplodirala bomba, ki jo je vrgel neki anarhist pod voz. Edini, ki je fotografiral zgodovinsko važni trenutek eksplozije, je bil Edwards. Drugi fotografi so v paničnem strahu izgubili glavo. Seveda so se za dragoceni posnetek ameriški in londonski listi kar pulili in Edwards, ki se je na kupčevanje dobro razumel, je zaslužil lepe denarce.

Od tega dne je rasla tudi njegova slava in njegovo podjetje je krasno uspevalo. Dokaz svoje spretnosti in zmožnosti je podal tudi, ko je iz letala, ki je krožilo nad areno, fotografiral vse faze borbe za svetovno boksersko prvenstvo med Dempseyem in Carpentierom.

O njegovi podobnosti s Fordom pripovedujejo zanimive anekdote. Oba so često zamenjavali. Tako je nekega dne Edwardsa v veži razkošnega newyorškega hotela ustavil bogat bankir in ga povabil v svojo vilo. Med pogovorom je dozdevnemu avtomobilskemu kralju razkazoval nov patent za pridobivanje in izdelovanje cenenega kavčuga. »Ford« je bil s patentom zelo zadovoljen in dejal je, da se v svrho nadaljnega dogovora še oglasi. Pri odhodu je stisnil bankirju svojo vizitko v roko... Bankir je seveda debelo gledal, ko je spoznal, da je govoril s fotografom, ne pa s Fordom.

Često so Edwardsa oblegali novinarji misleč, da imajo pred seboj Forda. In Edwards je v Fordovem imenu rad odgovarjal na razna vprašanja. Nekoč je tudi v Fordovem imenu podpisal za neko dobrodelno akcijo 10.000 dolarjev. Plačati jih je moral seveda Ford, ki se je nemalo začudil, ko so mu predložili račun. Avtomobilski kralj je celo povabil svojega dvojnika k sebi v goste.

Fatalna zamenjava se je pa pripetila celo Fordu samemu. Ko je bil v Londonu, ga je na City ustavil lastnik neke tiskarne, rekoč: »He, Edwards, kdaj pa bodo naše slike gotove?« Kaj je odgovoril avtomobilski kralj, ni znano...

Najboljše najtrajnejše, zato najcenejše!
13

Dunajski velesejem

10.-16. III. 1929

Najnovejše stvaritve **dunajske mode**

Moška in damska oblačila, perilo, pletenine in trikotaža, modno blago, klobuki, dežniki, solnčniki.

Porabnostno, kvalitetno in luksuzno blago

Salon dunajske kužuhovinaste mode

Prvovrsten material! Odlično delo! Nedosežna izbira! Brezkonkurenčne cene!

Precejšnje železniške vozne olajšave na domačih in zunanjih železnicah, na Dunavu in v zračnem prometu.

Nič vizuma! S sejmsko izkaznico in potnim listom prost prestop meje v Avstrijo.

Pojasnila vseh vrst ter sejemske izkaznice (po Din 40.—) pri

Wiener Messe - A. G., Wien VII

in pri častnih zastopstvih v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Dunajska c. 31, Zveza za tujski promet v Sloveniji, Dunajska cesta 1, Josip Zidar, Dunajska cesta 31.

3 4

Kože divjačine

kupujem. L. Roth, Mestni trg 9. 26-L

Jos. Otorepec

se priporoča za kleparska in kovinostiskarska dela. — Ljubljana. Za Gradom štev. 9 (ob koncu Streliške ulice) 23-L

Gospodična

državna uradnica z večletno prakso išče mesto **KONTORISTINJE** ali **blagajničarke** za takoj. Ponudbe pod »Nujno« na upravo tega lista 362

Ločenec

star 29 let, z nekoliko premoženjem, želi znanja z ločenko, staro do 25 let, ne glede na premoženje. Resne ponudbe s polnim naslovom je poslati na upravo tega lista pod »Spomlad 376«.

Drva

bukova in gabrova, zimske sečnje, dobavlja samo vagonske pošiljke promptno na tvrdko Škrbec in Bartol, Miklošičeva cesta 6, telefon 2595. 393

Zastopstvo

dobro, za Banat, Srbijo in Macedonijo bi prevzela moderno organizirana agent. firma s sedežem Beograd-Skoplje. Ponudbe nasloviti na Skoplje, poštni predal 92 373

Strojepisni pouk,

učna ura 4 Din. Večerni in dnevni tečaj za začetnike in izvežbance. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 7/I. 397

Vdovec išče stanovanje

obstoječe iz sobe in kuhinje. Dotični je vpokojen mestni uslužbenec brez otrok. Ponudbe na upravo našega lista pod »Vdovec«/400

Harški kanarčki

čistokrvni, fini pevci in parne samice po ugodni ceni naprodaj. — Bohoričeva ul. 33. 408

Čevljar. pomočnika

dobro izvežbanega v vseh zbitih in šivanih delih, z vso oskrbo sprejme Janko Mladič, Rakek 103 pri Krškem. 414

Dekle

pošteno, marljivo in solidno, ki dobro kuha, čisto pri pospravljanju, vešče vseh hišnih poslov, sprejme takoj majhna obitelj. Ponudbe naj pošljejo one, ki so iz boljših hiš in imajo dolgoletna spričevala, na naslov: Irena Bali, Karlovac. 413

Volčjaka

čistokrvnega, 1 leto starega, lepe rasti in dlake, proda Vončina, šol. upravitelj, Dolenja vas pri Ribnici. 412

Meblovano sobico

preprosto, išče mlad soliden gospod. Ponudbe na upravo lista pod »Takoj«/411.

Otvoritev točilnice v Dol. Logatcu

v Sicherlovem poslopju, poleg sreskega poglavarstva. Pristna domača kapljica, dober prigrizek. Se priporoča M. Antičević. 208

Krušno moko

najboljše vrste dobite vedno svežo pri

A. & M. ZORMAN

Ljubljana, Stari trg 32.

Blago dostavimo tudi na dom. Prevzamemo v mlev tudi vsako množino domače ali banaške pšenice — pri manjših množinah jo takoj zamenjamo za moko in otrobe.

Zunanji naročniki dobe list še istega dne v popoldan urah

MESEČNA NAROČNINA SAMO 12 DIN

NAROČI SE V LJUBLJANI, KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5

NAJBOLJŠE TAMBURICE

Farkaševega in sremskega sistema izdeluje in razpošilja ob jamstvu

stara hrv. tvornica tamburic

Stjepan M. Gilg

Sisak 610

25-L

Kačićeva ulica 174 (Hrvatska)

Cenovnik tamburic pošljem na zahtevo zastonj. Odlikovan z dvema zlatima kolajnama.

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom prerane smrti našega nad vse ljubljenega soproga, predobrega očeta, starega očeta, brata, strica, tasta in svaka, gospoda

Franca Zagradnika

strojevodje drž. železnic,

za poklonjeno krasno cvetje in vence se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni zastopnikom Direkcije drž. žel., načelniku kurilnice glav. kolodvora kot šefu pokojnika, načelniku kurilnice gor. kolodvora, zlasti predsedniku Stručnega udruženja strojevodij oblast. uprave v Ljubljani za njegovo izredno pozornost in trud, gg. kolegom in uradništvu direkcije, društvu strojevodij, prost. gasil. društvu v Sp. Šiški, pevcom in godbi železn. društva »Sloga« za ganljive žalostinke, tovarišu Fr. Rupniku za prelepe poslovilne besede na grobu, zastopnikom raznih organizacij in društev ter končno vsem prijateljem in znancem, ki so dragega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

V LJUBLJANI, dne 1. marca 1929.

410 **Globoko žalujoči ostali.**

Urejuje: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.